

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kokous 21, 2/2014

PÖYTÄKIRJA

Aika 1.4.2014, klo 10:15–12:15

Paikka MMM, Mariankatu 23, Helsinki, kokoushuone Kartano (2. krs).

Jakelu Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

Jäsenet ja (varajäsenet) **läsnä olleet tummennetulla**

Olli Peltoniemi, puheenjohtaja
(Pirjo Korttesniemi, varapuheenjohtaja, Eläintautien torjuntayhdistys ETT ry.)

Riitta Heinonen, maa- ja metsätalousministeriö
(Pirkko Skutnabb, maa- ja metsätalousministeriö)

Jaana Mikkola, Elintarviketurvallisuusvirasto
(**Taina Mikkonen**, Elintarviketurvallisuusvirasto)

Tapio Palmu, Lounais-Suomen aluehallintovirasto
(Taina-Riitta Seppälä, Lounais-Suomen aluehallintovirasto)

Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
(Sami Kilpeläinen, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry)

Johan Åberg, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.
(Tomas Långgård, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.)

Saara Kupsala, Itä-Suomen yliopisto
(Birgitta Wahlberg, Åbo Akademi)

Jarkko Niemi, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
(Tiina Reilas, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus)

Jaakko Mononen, Itä-Suomen yliopisto
(Mari Heinonen, Helsingin yliopisto)

Päivi Lahti, Helsingin yliopisto
(**Markku Oksanen**, Turun yliopisto)

Salla Tuomivaara, Eläinsuojeluliitto Animalia ry
(Sami Säynevirta, Eläinsuojeluliitto Animalia ry)

Kati Pulli, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
(Maria Lindqvist, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

Sanna Nokka, ProAgria Keskusten Liitto ry
(Pirkko Taurén, Faba osk.)

Elias Jukola, HKScan oyj
(Tuomas Herva, AtriaNauta)

Merja Söderström, Päivittäistavarakauppa ry
(Ilkka Nieminen, Päivittäistavarakauppa ry)

Juha Beurling, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
(Annikka Marniemi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry)

Sari Salminen, eläinsuojeluasiamies

Satu Raussi, sihteeri, Eläinten hyvinvointikeskus EHK

Kutsuttuna asiantuntijana

Johanna Rautiainen, ProAgria Etelä-Suomi ja Lammasmaailma oy

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10:20.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Kokous todettiin ajoissa koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Esityslista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi. Läsnä oli 13 henkilöä, yhteensä 12 neuvottelukunnan jäsentä. Heistä 10 oli varsinaista ja 2 varajäsentä. Kutsuttuna paikalla oli 1 asiantuntija.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen (3.3.2014) pöytäkirja hyväksyttiin. **Pöytäkirja** löytyy neuvottelukunnan sähköiseltä sivulta.

4. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä

Eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen työryhmä jatkaa työtään 22.4.2014 kokouksessa. Aiheina tuolloin on luvan- ja ilmoituksenvarainen toiminta sekä pakkokeinot. Eläinsuojelulain uudistuksen ohjausryhmä kokoontuu seuraavan kerran 15.4.2014.

Komissiolta Suomelle tulleeseen viralliseen **huomautukseen emakoiden ryhmäkasvatusvaatimuksen toimeenpanosta on annettu vastaus**. Vastauksessa komissiolle Suomi on luvannut, että kaikki alle sadan (10–99) emakon sikalat tullaan tarkastamaan tämän vuoden aikana. Evira tulee ohjeistamaan tarkastukset. Tarkastuksissa havainnoidaan, ovatko emakot ja ensikot ryhmäkarsinoissa ja, että karsinoiden mittavaatimukset täyttyvät.

5. Eläinten olennaiset käyttäytymistarpeet: lammas, vuohi ja turkiseläimet

Lampaan ja vuohen olennaiset käyttäytymistarpeet, asiantuntija ELL Johanna Rautiainen, ProAgria Etelä-Suomi ja Lammasmaailma Oy

Suomen lammastilojen määrä tulee uusimpien ennusteiden mukaan säilymään vuonna 2020 samana kuin nyt. Muiden kotieläintilojen määrä sen sijaan tulee vähenemään. Suomen lammastalous on kaksijakoista, toiset pitävät lampaista ammattimaisesti ja toiset ovat harrastajia. Yhden ihmisen elannon saaminen lammastaloudesta vaatii vähintään 150 uuhua. Meillä on pikkuhiljaa enemmän ammattilaisia ja toisaalta harrastajia, joilla on noin 20 uuhua. Lammasharrastusinto on lisääntynyt paimenkoiraharrastuksen myötä. Omalle koiralle halutaan paimennettavaksi omat lampaat. Johanna korosti, että ihmisillä voi olla paljon hyvää tahtoa lampaanpidon aloituksessa, mutta tietoa puuttuu siitä, mitä pieni märehittä hoidolta vaatii. Kaikki lampaista ottavat maallimuuttajat eivät välttämättä löydä heti alan tietolähteitä. Pakollinen lammas- ja vuohtietokurssi kaikille lampaiden ja vuohtien pitäjille olisikin Johannan mukaan hyvä.

Lampaiden hyvinvoinnin turvaamiseksi tulee ymmärtää lampaiden ja kuttujen käyttäytymisen logiikka. Lampaat ovat vuohtia suoraviivaisempia, tosin roduissa on eroja, esimerkiksi texel - rotuisilla lampailla on jalostettu syöntikykyä. Lampaat eivät leimaudu niin paljon ihmiseen kuin vuohtet, jotka voivat leimautua voimakkaasti hoitajaansa. **Lammas tunnistaa noin 50 lajitoveriaan**. Lammas pystyy tunnistamaan **20 ihmistä** yksilöinä eli erottaa monta ihmistä toisistaan. Sekä lajitovereiden että ihmisten tunnistaminen tapahtuu naamasta tunnistamalla. Lammasryhmässä on aina joukossa rohkeita avainyksilöitä, joita ihminen voi käyttää hyväkseen opettaessa lampaille uusia asioita.

Lammas on hyvin konservatiivinen laumaeläin. **Lampaat ovat niin riippuvaisia lajitovereistaan**, että niiden käyttäytyminen perustuu pitkälti lajitovereiden seuraamiseen. Lampaille on tärkeää tehdä asiat niin kuin lampaat ovat tottuneet tekemään. Vuohille sen sijaan on lampaista helpompi opettaa uusia asioita.

Lammaslauma koostuu uuhista ja niiden tyttäristä. Vanhin uuhi, jolla on eniten tyttäriä, on lauman johtaja. Sisarukset ja uuhi tyttärineen tulevat käsittelytilanteissa monesti peräjälkeen. Emät ja tyttäret muodostavat omia pieniä perhelaumojaan. Kun nuoria uuhia ruokitaan, otetaan ne tiineysajaksi omaksi ryhmäkseen, jotta ne saavat vanhempia uuhia vahvempaa ruokaa, koska ovat vielä tiineyden lisäksi itsekin kasvavia. Lammas muistaa tutun laumatoverin pitkän. Vaikka lammas olisi kolme vuotta poissa ryhmästään, niin jälleen yhdistettäessä vanhat tutut tunnistavat toisensa ja löytävät paikansa laumassa. Pässit ovat uuhia rohkeampia. Pässit muodostavat luonnossa pieniä, 2-10 pässin ryhmiä. Pässit etsiytyvät uuhien luo vain lisääntymisaikaan. **Kaikilla lampailla on oltava lampolassa tilaa syödä ja maata yhtä aikaa**, sillä kaikki toiminnat halutaan tehdä yhtä aikaa.

Vuohilaumassa on johtajakuttu, joka on usein vahvin, vanhin ja jolla on eniten jälkeläisiä. Vuohilaumassa on myös dominoiva pukki, joka on usein vanhin ja vahvin. Johtajakuttu ja johtajapukki säilyttävät yleensä asemansa. Jos joku yksilö haastaa johtajat, aiheutuu tuotantotiloissa ongelmia. Kutun sarvet kertovat sen suuresta arvosta ja sarvellinen kuttu käyttää sarvia hyväkseen. Lampaat ovat toisilleen hyvin säyseitä, ne korkeintaan polkevat toisilleen joskus jalkaa. Lampaiden sosiaalinen kanssakäyminen on vuohia hienovaraisempaa ja ne osoittavat toisilleen paikan lempeämmin kuin vuohet. Vuohet voivat olla toisilleen avoimen aggressiivisia ja siksi sarvelliset ja sarvettomat kutut tulisi pitää erillään. Pukki voi olla kuttulaumassa koko ajan, mutta vain johtajapukki saa astua kutut. Johtajapukki voi olla nuorille pukeille aggressiivinen.

Lammas on vuoha hiljaisempi. Emä ja karitsa pitävät kuitenkin yhteyttä myös äännellen. Lampaat "huutavat", jos niiltä on laidun loppu. **Kuttulasta kuuluu usein ääniä**, etenkin lisääntymisaikaan. Kuttu voi myös parkaista raastavasti, jos tilanne on sille epämiellyttävä, kuten verinäytteen otto. Vuohet käyttävät lammasta enemmän ääniä viestiessään, myös kilitt huutavat helpommin kuin karitsat.

Iso osa tuotantovuohista nupoutetaan. Tämä tehdään rauhoituksessa ja puudutuksessa. Nupoutukseen voidaan käyttää vasikoiden nupoutuskolvia. Toimenpiteessä pitää olla tarkka, sillä sarven hermot ovat vuohella syvemmällä kuin vasikalla, joten puudutus vaatii tarkkuutta. Pässillä usein säästetään sarvet ulkonäön vuoksi.

Lammas ja vuohi ovat vahvasti laumaeläimiä ja seuraajia. **Lammas tarvitsee** niin voimakkaasti **lajitovereiden seuraa**, että **voi huonosti yksin**. Yhtä lammasta on esimerkiksi erittäin vaikea käsitellä, mutta viiden lampaan käsittely on jo helpompaa. Kaksi lammasta on myös liian vähän lampaiden hyvinvointia ajatellen, joten suositeltavaa on, että lampaita pidettäisiin vähintään 3-5. Lampailla lajitovereiden seuran tarve on astetta voimakkaampi kuin vuohella, mutta kuttu tarvitsee myös useamman lajitoverin. Niin ikään pienet kääpiövuohet ovat laumaeläimiä ja tarvitsevat lajitoverin seuraa. Lajitoverin seuran korvikkeeksi ei käy toisen lajin eläin.

Lammas haluaa laiduntaessaan nähdä kaksi lajitoveriaan. **Lampaalla on laaja näkökenttä**, panoraamanäkö. Lampailla ja vuohilla on näkökentän edessä sokea piste ja sitä seuraava stereonäön alue. Lampaat ja vuohet erottavat värejä ja kuttu erottaa muutaman värin enemmän kuin uuhi. Pimeässä lammas ja vuohi näkevät huonosti. Molemmilla lajeilla on herkkä kuulo ja hajuaiesti on lampaalle tärkeä. Esimerkiksi jälkeläisten tunnistus tapahtuu hajuaistin avulla.

Molemmille lajeille kannattaa ja voi opettaa rutiineja, kuten kujanteisiin ajot, punnitukset ja kuttujen lypsy. Kuttujen lypsyssä pitää huomioida, että johtajakutun pitää päästä ensin lypsylle. Tätä järjestystä ei kannata ihmisen yrittää muuttaa. **Rutiinien opettaminen** vähentää eläinten kokemaa stressiä. **Palkitsemalla** opettaminen on hyvä ja suositeltava tapa.

Vuohet valikoivat syömänsä rehun todella tarkasti. Kuttu käyttää paljon aikaa etsiessään laitumelta parasta mahdollista ruokaa, lammas ja nauta eivät ole niin valikoivia. Kutuille AIV ruokinta voi olla tylsä, sillä ne valikoivat tarkkaan laitumelta syötävänsä ja voivat syödä laitumelta yli 20 kasvilajia. **Vuohien nurmiseokset** saisivatkin olla **monilajisia**, esimerkiksi mielellään viiden lajin nurmiseos, kaksi lajia on vuohelle liian vähän. Vuohet syövät mielellään myös lehtiä, joista kuivissa olosuhteissa saa vettä. Sekä lampaat että vuohet tykkäävät syödä **nuorta ja lehtevää rehua**. Lampaille optimaalisinta olisi kuohkeasti tarjottu turvanlevyinen rehu. Vuohilla johtajakuttu haistaa ensin uuden ruuan ennekuin ruoka kelpaa muille. Karitsat ja kilit oppivat syömään mallista.

Ympäristöolosuhteista tärkeää on pitää **kosteus pois lampolasta** sisäruokintakauden ajan. Kosteus vaikuttaa lampaan villapeitteen toimivuuteen ja lampaan ruokahuuun. Lampaat eivät syö hyvin kosteassa lampolassa. Ilman kosteus vaikuttaa myös hengitysteiden terveyteen ja kokkidioosin esiintyvyyteen eli **kuivitus** pitää ehdottomasti olla lampolassa **kunnossa sisäruokintakaudella**, jotta kosteus hallitaan.

Veden tarve. Vuohet ja lampaat ovat tarkkoja veden laadun suhteen. Ne saattavat jättää liikaisen veden juomatta, vaikka olisivat janoisia. Vedentarve vaihtelee suuresti eläimen koon, iän, tuotantovaiheen ja rehustuksen suhteen ja vaihteluväli voi olla jopa 1,5 – yli 7 litraan välillä. Kutut kestävät väliaikaista veden vähyyttä. Kutut voivat siirtyä syömän kuivana kautena vaikkapa puun lehtiä, joissa on heiniä enemmän vettä. **Lammas** sen sijaan **tarvitsee jatkuvasti vettä**. Vesipisteiden sopiva määrä on ratkaisematta, siitä ei ole tutkimustietoa. Lainsäädännön mukaan lampaille tarvitaan yksi juomapaikka alkavaa 30 eläimen ryhmää kohti. Juomapisteitä saisi kuitenkin olla vähimmäisvaatimusta enemmän. Vedensaannin riittävyys myös riippuu siitä, miten isosta juomapisteestä eläimille vesi tarjotaan. Karitsat voivat juoda samastakin vesipisteestä yhtä aikaa, mikäli niiden päät sinne mahtuvat, mutta vanhemmat lampaat eivät välttämättä juo yhtä aikaa samasta vesipisteestä. Lammas ei välttämättä jää jonottamaan vettä, vaikka sillä olisi jano, jos muu lauma on jo tekemässä jotain muuta tai siirtymässä muualle. Vesipisteiden sijainti voi myös vaikuttaa siihen, kuinka paljon lampaat juovat.

Katokset ja suojat laitumella. Lampaat voivat jopa pitää kesäsateessa olemisesta. Jos sateen kastelema turkki kuivuu hyvin auringossa ja tuulessa, niin lampaat näyttävät viihtyvän myös sateessa. Vuohet eivät pidä sateesta ja kastumisesta, vaan tarvitsevat sadesuojan ja hakeutuvat sateella suojaan katoksen alle. Lampaille katosta oleellisempaa laitumella on varjoisa paikka, mihin voi mennä aurinkoisella säällä suojaan. Tällainen voi olla vaikkapa suojaava metsä. Metsä ei saa olla kosteapohjainen, sillä lampaiden makuualustan on oltava kuiva. Vuohet eivät pysy aitauksessa yhtä helposti kuin lampaat. Vuohet haluavat hakea erilaisia kasveja syötäväksi laitumelta, joten ne liikkuvat ja kiipeilevät paljon. Kuttuja voi kuitenkin opettaa pysymään aitauksissa.

Liikkuminen. Vuohet liikkuvat lampaita enemmän hakiessaan ympäristöstä monipuolisesti syötävää. Ne liikkuvat jopa kilometrejä päivässä. Lampaat ovat enemmän paikkauskollisia, ne käyvät syömässä ja tulevat vakiopolkuja pitkin takaisin märehimään. **Kiipeily kuuluu vuohien olennaisiin käyttäytymistarpeisiin**, joten niillä pitäisi olla ympäristössään tasoja, joilla kiipeillä.

Luonnonniityillä laiduntaminen huolestuttaa, sillä tällaisille paikoille tulee herkästi ylilaidunnusta, eteenkin, jos kyseessä on kuiva ja vähäravinteinen niitty. Seleenistä ja kivennäisistä voi luonnonniityillä myös tulla puutetta. Mikäli lampaita laitetaan laiduntamaan luonnonniityille, tulee tietää tarkasti, kuinka paljon alueella on syötävää ja sitä kautta arvioida sopiva eläinmäärä, minkä alueelle voi laittaa. Esimerkiksi karitsojen kasvu luonnonniityllä voi kärsiä, joten tällaisilla paikoilla karitsoita pitävän on varmistettava, etteivät karitsat kärsi nälästä. Lampaan kuntoa on myös vaikea havaita villan alta. Sopivia rotuja luonnonniityille

ovat suomenlammas ja ahvenanmaanlammas, ja näistäkin vain joutilaat uuhet. Ruotsin eläinlääkärit viestittävät, että lampaiden osalta hankalimmat eläinsuojelutapaukset koskevat ns. niittylihalampaita. Maisemanhoitopaikoille ja kuiville niityille tulisikin laittaa vain vanhempia joutilaita uuhia.

Karitsojen vierottaminen. Suomessa ei ole käytäntönä varhaisvieroittaa karitsoita emästään 6 viikon iässä. Varhaisimmat vieroitukset meillä tehdään 8 viikon iässä. Suurin osa suomenlampaita pitävistä tekee vieroituksen siten, että pässikaritsat vieroitetaan 3 kk iässä ja uuhikaritsat jatkavat emänsä kanssa vielä sen jälkeen. Vieroitettaessa emä otetaan pois karitsojen karsinasta. Samanikäiset karitsat jäävät vieroituksen jälkeen samaan tuttuun karsinaan, jossa karitsoilla on alusta saakka ollut karitsabaarissa tarjolla ruokaa ja lämpölamppu. Vieroituksen jälkeen emät ja karitsat huutavat toisilleen noin vuorokauden.

Turkiseläinten olennaiset käyttäytymistarpeet, asiantuntija professori Jaakko Mononen, Itä-Suomen yliopisto ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus

Itä-Suomen yliopiston ja MTT:n professori sekä neuvottelukunnan jäsen Jaakko Mononen esitteli turkiseläinten olennaisimpia käyttäytymistarpeita. Dokumentti käyttäytymistarpeista on valmisteltu Itä-Suomen yliopiston ja MTT:n tutkijoiden yhteistyönä: Leena Ahola (ISY), Tarja Koistinen (ISY), Hannu T. Korhonen (MTT) ja Jaakko Mononen (ISY & MTT).

Esityksessä tarkasteltiin kolmen koiraeläimen (luonnonvaraisina): **kettu, naali ja supikoira** sekä yhden näätäeläimen eli **minkin** käyttäytymistä. Tarhauksessa näistä neljästä lajista käytetään nimiä **hopeakettu, sinikettu, suomensupi ja minkki**. Eläinaineksesta todettiin, että sinikettuja ja hopeakettuja voidaan risteyttää, mutta risteytykset eivät ole lisääntymiskykyisiä. Näitä risteytysväryytyyppejä ei nykyään tuoteta kovin paljon. Suomessa turkiseläimistä sinikettu on ykköstuote, sitten seuraavat minkki ja hopeakettu, suomensupin tuotannon ollessa vähäisempää.

Ravinnon hankintaan liittyvä käyttäytyminen. Minkin ravinnonhankinta on puhtaasti saalistusta, muu lajit ovat enemmän keräilijöitä. Minkillä on pieni maha, eikä turkistarhalla saatu päiväannos mahdu välttämättä kerralla minkin mahaan, joten minkki voi kantaa osan päivän ruoka-annoksestaan pesäkopin nurkkiin varastoon. Turkiseläinten stereotyyppiat, kuten häkissä ravaaminen, liittynevät ravinnonhakukäyttäytymiseen. Ketut voivat raapia ja nuolla häkin pohjaa, mutta varmuutta ei ole siitä, onko käyttäytyminen varsinaista stereotyyppiä. Minkille häkkiin annettu köydenpätkä vähensi turkinpurentaa ja stereotyyppioita. Tanskalaiset ovat kokeilleet isompia lihanpaloja minkin rehussa, ja ne myös vähensivät stereotyyppioita. Ympärivuotinen juomaveden saanti kaikille turkiseläimille tulisi mahdollista.

Ympäristön tarkkailu. Hopeaketut ja siniketut käyttävät häkkien makuuhyllyjä vain, jos oppivat hyllyjen käytön nuorena. Minkki viettää luonnossa paljon aikaa koloissa, kun taas supikoira viihtyy luonnonoloissa heinikoissa ja pusikoissa.

Sosiaalinen käyttäytyminen. Kettujen sosiaalinen käyttäytyminen on joustavaa. Naalit sietävät toisiaan, jos ravintoa on paljon. Minkit elävät yksin lukuun ottamatta paritteluaikaa. Supikoira on hieman muita turkiseläinlajejamme sosiaalisempi. Supikoirapari voi luonnossa elää koko elämänsä yhdessä. Supikoiraparilla on luonnossa joko oma tai muutamilla pareilla yhteinen ulostamispaikka. Jos kettuhäkissä on kaksi tai useampia eläimiä, niin joku voi dominoida hyllyä. Kettuemo pääsee pentujaan pakoon häkin hyllylle niin kauan, kun pennut eivät osaa sinne kiivetä, mutta pennut oppivat jo varhain kiipeämään hyllylle häkin seiniä pitkin. Hopeaketuemo tappavat joskus omia pentujaan. Ilmiö kuuluu myös lajin luontaiseen käyttäytymiseen. Tilannetta voi parantaa tarhaoloissa se, että naapurikettujen hyllyt ovat kauempana toisistaan. Hopeakettujen siitosnaaraat voitaisiin myös pitää tarhoilla harvemmassa (välissä tyhjä häkki). Hopeaketuilla on tarve vetäytyä ja tarve puolustaa reviiriään. Hopeaketut voivat uhata toisiaan häkistä toiseen. Ketut ja supikoira sietävät

jossain määrin vieraita lajitovereita, mutta minkki ei. Kun ketulle annetaan tilaa, niin se käyttää ja partioi koko aluetta.

Turkistarhalla pentue on emon kanssa yleensä 7-9 viikon ikään, jonka jälkeen lajista riippuen eläimet ryhmitellään 3-4 eläimen ryhmiin. Siitoseläimet siirretään omiin häkkeihinsä yksin. Jotkut tarhaajat ovat kokeilleet suomensupien siitoseläinten pitämistä pareittain. Minkkien kasvatusta uros-naaras sisaruspareissa on todettu niiden hyvinvoinnin kannalta hyväksi, sisarukset leikkivät paljon keskenään.

Lepo- ja lämmönsäätelykäyttäytyminen. Supikoira käy talviunille, kun ilma on kylmä. Lähes kaikki Suomen luonnossa elävät supikoirat vetäytyvät talviunille. Tarhalla kovalla pakkasella suomensupit ns. jäähmettyvät häkin nurkkaan kyyhöttämään. Tarhalla suomensupit vetäytyvät talviunille, jos niille annetaan pesäkoppi. FT Juha Asikainen on väitellyt Itä-Suomen yliopistossa supikoiran talvehtimisstrategiasta vuonna 2013. Suomensupin lisääntymistulos on parempi, jos niille annetaan häkkiin pesäkoppi, jossa viettää talviunta. Supikoiran ruumiinlämmön muutokset talviunen aikana ovat minimaalisia.

Minkki palelee jo +10 celsiusasteessa ja pakkasella minkki on kymissänsä. Minkin pitkä ruumiinmuoto edesauttaa lämmön haihtumista. Talvella tarhaminkki oleileekin lähinnä pesäkopissaan. Pesä ja emo ovat minkin pennuille lämmönlähteenä oleellisen tärkeä. Minkin pentujen hyvinvoinnille on tärkeää, että minkkiemo viihtyy pesässä. Kettu ja supikoira välittelevät likaista, kosteaa ja jäistä makuualustaa. Turkiseläimillä on vuotuinen karvanvaihtosykli. Ihonalaista rasvaa eläimet keräävät syksyllä.

Pesä lisääntymiskaudella. Kun ketut ja suomensupi saavat pesäkopin häkkiin pari viikkoa ennen synnytystä, niin tulevat emot raapivat kopin pohjaa. Pesän monimuotoisuuden (putki pesäkopissa) on havaittu parantavan pentutulosta. Pesäkoppi poistetaan häkistä vaiheittain, kun pennut ovat 4-8 viikon ikäisiä. Ensin poistetaan pesäkopin kansi ja jätetään kyljellään oleva pesälaatikko vielä häkkiin. Pennut opettelevat pesälaatikon päälle kiipeämällä syömään häkin päälle verkolle laitettua rehua. Pesäkoppi likaantuu helposti, sillä ketut merkkäavat kiinteälle pohjalle. Mietittiin, likaavatko ketut luonnossakin pesäpaikkansa.

Liikkuminen. Supikoira ei pärjää luonnossa syvässä lumessa lyhyiden jalkojensa vuoksi. Siksi supikoiralta on hyvä strategia kerätä rasvavarastoja syksyllä ja nukkua talvella. Liikuntaleikit ovat turkiseläinten pennuille tärkeitä. Ketunpennut kiipeilevät häkin seiniä pitkin hyllylle ja tekevät myyrähyppyjä, etenkin kiinteälle pohjalle. Liikkuminen parantaa sinikettujen luiden murtolujuutta, muttei muuten vaikuta sinikettujen jalkoihin. Turkiseläinten normaalia liikkumista rajoittavat eläinten ylipaino ja rakenneviat sekä häkkien pieni koko.

Kehonhoito. Turkiseläinten kehonhoito on **satunnaista** turkin rapsuttelua ja etenkin suomensupilla sosiaalista sukimista. Minkillä ja sinikettunaarailla ilmenee toisinaan oman turkin puremista. Ei tiedetä, onko toiminta häiriintynyttä turkinhoitokäyttäytymistä. Syynä voivat olla myös virikkeettömyys tai väärä ravinto.

Todettiin, että sinikettu on motivoitunut pääsemään maapohjalle ja, että kettu käyttää maapohjaa kaivamiseen ollessaan aktiivinen. Kiinteä alusta on kuitenkin tarhauksessa ongelma, sillä kiinteä pohja likaantuu, kun eläimet merkkäavat kiinteälle ja samalla elinkeinon tuote eli eläimen turkki likaantuu. Kiinteän alustan puute voidaan mahdollisesti korvata jollain muulla (millä)?

Todettiin, että Euroopan Neuvoston sopimuksessa todetaan, että kaikilla turkiseläinlajeilla tulisi olla piiloutumismahdollisuus niin ihmisiltä kuin muilta eläimiltä. Todettiin myös, että eläimen mahdollisuus kontrolloida ympäristöään, kuten piiloutua silloin kun tarve on, on eläimen hyvinvoinnille eduksi.

Todettiin, että Itä-Suomen yliopistossa on valmistunut maa- ja metsätalousministeriölle selvitys, johon on koottu uusimpia tutkimustuloksia turkiseläinten hyvinvoinnista.

6. Muut asiat

Seuraavassa kokouksessa käsitellään eläimille olennaisia käyttäytymistarpeita yleisellä tasolla ja keskustellaan jo kuultujen lajien käyttäytymistarpeista. Asiat, jotka nousevat kokousten välillä esille google -keskustelualustalla, otetaan käsittelyyn ensisijaisesti.

Neuvottelukuntien yhteinen seminaari eläimen arvo ja asema pidetään 15.5.2014 Helsingissä. Ilmoittautuminen viimeistään 30.4.2014. Tervetulleita seminaariin ovat neuvottelukuntien jäsenet ja varajäsenet.

Seuraava kokous pidetään 3.6.2014 klo 10:15–12:15. Kokouspaikkana on mmm, Mariankatu 23, Helsinki, kokoushuone Kartano (2. krs).

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:15.

Helsingissä 3.6.2014

Pöytäkirjan vakuudeksi

Olli Peltoniemi, puheenjohtaja

Satu Raussi, sihteeri